
Takový pavouk tu ještě nebyl

Takový pavouk tu ještě nebyl

LIDOVÉ NOVINY

Klimatické změny – Přibývá dříve ojedinělých druhů živočichů, zemědělci budou šlechtit plodiny

Minimálně od roku 1886, tedy od začátku pravidelných meteorologických měření, nezažili Češi tak teplé jaro jako letos.

V přírodě se ve stále hojnějším počtu objevuje řada dříve ojedinělých druhů.

ČESKÉ BUDĚJOVICE Klimatologové potvrdili, že průměrné teploty v takzvaném meteorologickém jaru, které se počítá od začátku března do konce května, těsně překročily jedenáct stupňů nad nulou, což nemá v novodobé historii obdoby. Dlouhodobý, „stodvacetiletý“ průměr je o tři stupně nižší.

Teplé a donedávna i velmi suché počasí přiděluje starosti zemědělcům a zaměstnává i vědce. Protože průměrné teploty i přes občasné teplotní výkyvy v posledních letech rostou, objevuje se v Česku řada druhů rostlin a živočichů, jejichž výskyt byl v minulosti ve zdejších zeměpisných šířkách naprosto ojedinělý. Parazitologové zase varují před možným nárůstem výskytu určitých druhů parazitů, případně nemocí.

„Příkladem může být letošní výskyt parazitických červů z třídy motolic v měkkýších, kteří slouží jako hostitelé jejich larev, i během zimního období. To je v našich podmínkách naprosto neobvyklé,“ řekl LN Tomáš Scholz z Parazitologického ústavu Biologického centra v Českých Budějovicích. Také dalším parazitům, jako jsou například klíšťata, podle něj teplé počasí svědčí. Počet nakažených klíšťovou encefalitidou v Česku v roce 2006 překročil magickou tisícovku. „Může se stát, že pokud se u nás kvůli teplu bude dařit některým přenašečům, mohou se u nás teoreticky objevit i určité druhy chorob, které se vyskytují obvykle v teplejších krajích,“ uvedl Scholz. Na druhou stranu ale podle něj příroda disponuje tolika složitými vazbami, že nárůst průměrné teploty nemusí automaticky znamenat rozšíření všech druhů parazitů. „Některé paraziti mohou zmizet, jiní se naopak objeví,“ řekl Scholz.

Změny v přírodě už dnes pozorují i zoologové. Lidé například, kromě mnoha jiných živočichů, stále častěji nalézají v Česku středomořského pavouka s názvem křížák pruhovaný, který se ještě nedávno u nás prakticky nevyskytoval. Pavouk s výrazným černo-žlutým zabarvením budí mezi lidmi pozdvižení. „Náhlé rozšíření těchto křížáků v Česku je skutečně výrazné a pouhým okem viditelné,“ řekl LN Vlastimil Růžička z Entomologického ústavu Akademie věd v Českých Budějovicích.

Mráz a sníh nezmizí

Zoologové zase upozorňují na změny v chování některých ptáků. „Husy velké, které se vydávaly do jihozápadní Evropy, u nás v posledních letech zůstávají,“ řekl už dříve LN Petr Musil z Katedry zoologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Někteří botanici zase spekulují o tom, že v budoucnu budou moci zemědělci sklízet dvakrát za rok, případně pěstovat třeba subtropické ovoce. Už letos se totiž růst mnoha druhů plodin kvůli počasí výrazně urychluje.

Klimatologové ale varují, aby kvůli jednomu extrémně teplému roku lidé spoléhali na stejné počasí i v budoucnu. „I když zejména v posledních dvaceti letech skutečně zaznamenáváme nárůst průměrných teplot, ještě to neznamená, že z Česka definitivně zmizí mráz a sníh,“ řekla LN českobudějovická klimatoložka Miloslava Starostová. Důkazem je podle ní třeba extrémně silná zima v předloňském roce.

Komu a čemu vyhovuje současné teplé počasí

Užovka hladká

V Česku žije hlavně na suchých prosluněných lesostepních biotopech, většinou s hojným křovinným porostem a s kamenitým podkladem poskytujícím dostatek úkrytů. Je možné se s ní setkat i na mýtinách, pasekách a na okrajích teplých světlých lesů. Teplé počasí tomuto ohroženému druhu zcela vyhovuje.

Želva nádherná

V přírodě žije běžně na jihovýchodě USA, kde vládne subtropické klima. Na území Česka začínají být čím dál častěji evidovány případy, kdy uteče chovatelům a úspěšně přežije zimu. „Dokáže přežít, dokáže přezimovat, ale u nás se ve volné přírodě ještě nemnoží,“ říká Martin Šandera z ČHS.

Vlha pestrá

Bývá nazývána klenotem mezi našimi ptáky. A jako každý správný klenot je v naší přírodě i poměrně vzácná. Česko leží na okraji areálu rozšíření tohoto teplomilného druhu. Loni však odborníci zaznamenali její výrazně vyšší výskyt. Souvislost tohoto jevu s vyššími teplotami ale ještě nebyla prokázána. Podle ornitologů je třeba vyčkat několik let.

Křížák pruhovaný

Ještě v minulém desetiletí se vyskytoval pouze vzácně na jižní Moravě, nyní je místy hojný. Jeho síť se vyznačuje svislým, místy zakřiveným pruhem pavučiny. Stává se postupně invazní. Například v lokalitě Brouskův mlýn v jižních Čechách se v roce 2005 vyskytovalo několik stovek jedinců. Zde a postupně i na dalších místech začíná být mimořádně hojný a vytěsňuje původní druhy pavouků.

Třešeň ptačí

Je výchozím typem četných odrůd vysazovaných sladkých třešní, které se kultivují nejen pro chutné plody, ale i jako okrasné dřeviny. Plodonosné odrůdy sladké třešně lze členit do dvou okruhů forem: třešně chrupky a třešně srdcovky. Jejich plody jsou letos zralé o čtrnáct dní až tři týdny dříve proti jiným letům.

Jahodník obecný

Podle odborných příruček se plody této léčivé rostliny -lesní jahody - sbírají od června. Letos je však například ve středních Čechách mohou lidé konzumovat již od poloviny května.

Klíště obecné

Nebezpečný cizopasník, patřící mezi roztoče se vyskytuje na vlhčích loukách a pastvinách. Hostiteli larev a nymf jsou plazi, drobní savci a ptáci. Klíšťata přenášejí klíšťovou encefalitidu, lymeskou boreliózu, tularemii a Q-horečku. Z těchto nákaz jsou pro člověka nebezpečné především první dvě. Poslední roky jejich výskyt roste.